

Herwaardering van sociale uitkeringen: simulatie van een aantal mogelijke aanpassingsscenario's

september 2007

Technische nota DG Beleidsondersteuning, FOD Sociale
Zekerheid

Versie: HerwaarderingUitkeringen_TechnischenotaMIMOSIS.doc van 20
september 2007

Inhoudstafel

1	INLEIDING.....	1
2	BEKNOPT OVERZICHT VAN GESIMULEERDE VOORSTELLEN	2
3	RAMING VAN DE BUDGETTAIRE IMPACT PER MAATREGEL.....	4
4	VERDELINGSEIGENSCHAPPEN PER GESIMULEERDE MAATREGEL	7
5	REFERENTIES.....	11
6	APPENDIX 1: TECHNISCHE BEMERKINGEN BIJ DE IMPLEMENTATIE VAN DE GESIMULEERDE MAATREGELEN MET MIMOSIS	12
7	APPENDIX 2: SENSITIVITEITSANALYSE VAN DE VERDELINGSEIGENSCHAPPEN PER GESIMULEERDE MAATREGEL	27

1 INLEIDING

Wanneer beleidsmakers bepaalde hervormingen in de sociaal economische regelgeving overwegen, zoals recent de maatregelen opgenomen in de formateursnota, ontstaat vaak de behoefte om a priori een inschatting te maken van de mogelijke kostprijs en van de verdelingsimpact (wie wint, wie verliest) van iedere maatregel.¹ In deze nota gaan we voor een aantal van de maatregelen die opgenomen werden in de formateursnota dieper in op vragen met betrekking tot hun mogelijke kostprijs en hun verdelingsimpact.

Om deze vragen te beantwoorden maken we gebruik van het microsimulatiemodel MIMOSIS. Dit model werd op vraag van de FOD Sociale Zekerheid (domein Beleidsondersteunend Onderzoek) ontwikkeld door drie universitaire teams in het kader van een AGORA project en begin 2006 opgeleverd aan de FOD Sociale Zekerheid.²

De beleidsdomeinen waar MIMOSIS (MIcrosimulation MOdel for Belgian Social Insurance Systems) zich in eerste instantie op richt zijn: sociale zekerheidsbijdragen, pensioenen, werkloosheidsuitkeringen, inkomensgaranties, ziekte- en invaliditeitsuitkeringen en familiale uitkeringen. Voor elke hervorming wordt via een geïntegreerde belastingmodule tevens het effect berekend op de verschuldigde personenbelasting.

Het model maakt gebruik van een steekproef van geanonimiseerde maar individuele administratieve gegevens. Het is door het gebruik van deze microgegevens dat een gedetailleerde impactanalyse van de budgettaire en verdelingseffecten van wijzigingen in een aantal domeinen van de sociale zekerheid mogelijk wordt. De uitgevoerde simulaties leveren een beeld op van de bevolkingsgroepen die het meest door de bestudeerde maatregel worden getroffen (in positieve of negatieve zin) en zij die er het minst door worden getroffen. Dit laat toe door beleidsmakers voorgestelde hervormingen te toetsen aan de door hen vooropgestelde objectieven, zowel in termen van budgettaire effecten als in termen van de welvaart van de beoogde bevolkingsgroepen.

Het model is gebaseerd op administratieve gegevens afkomstig uit het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. De wetgeving die in de huidige versie van het model gemodelleerd wordt, is deze van het bijdrage- en uitkeringsjaar 2001.

In sectie 2 van deze nota geven we een beknopt overzicht van de maatregelen die opgenomen werden in de formateursnota en die we gesimuleerd hebben met

¹ Zie Formateursnota (2007).

² Zie volgende referentie voor meer info met betrekking tot het model http://socialsecurity.fgov.be/NL/nieuws_publicaties/publicaties/mimosis/

MIMOSIS. In sectie 3 geven we een overzicht van de geschatte budgettaire impact van de verschillende maatregelen. Het mogelijk aantal winnaars of verliezers en de mogelijke impact op armoede van iedere maatregel, bespreken we in sectie 4. In appendix 1 van deze nota nemen we een aantal bedenkingen op die van belang zijn om de hier gepresenteerde resultaten beter te begrijpen. In appendix 2 gaan we na in welke mate de conclusies met betrekking tot de verdelingsanalyse zouden veranderen met een ander evaluatieconcept dan datgene dat in de hoofdtekst gebruikt wordt.

2 BEKNOPT OVERZICHT VAN GESIMULEERDE VOORSTELLEN

In de formateursnota, meer bepaald in secties 3.2 en 3.3, worden een aantal voorstellen opgenomen die, mits een aantal bijkomende veronderstellingen, gesimuleerd kunnen worden met MIMOSIS.

We nemen hier volgende voorstellen over:

1. Het fasegewijs aanpassen van de kinderbijslag aan de evolutie van de welvaart,
2. Het gelijkschakelen van de kinderbijslag van zelfstandigen en werknemers, te beginnen met het eerste kind
3. Het fasegewijs welvaartsvast maken van werknemerspensioenen aan de evolutie van de gemiddelde lonen,
4. Het verhogen van oude en/of lage pensioenen
5. Het verhogen van het minimumpensioen voor zelfstandigen tot 110% van de inkomensgarantie voor ouderen (IGO)
6. Het geleidelijk aan afschaffen van de solidariteitsbijdrage op pensioenen,
7. Het fasegewijs koppelen van de invaliditeitsuitkeringen aan de welvaart met bijzondere aandacht voor de langdurig zieken.

Om deze maatregelen te kunnen simuleren is soms een meer concrete invulling nodig dan deze die opgenomen is in de formateursnota.

Zo wordt er weliswaar verwezen naar welvaartsaanpassingen van een aantal uitkeringen, maar wordt het mechanisme volgens hetwelk deze aanpassingen concreet zouden moeten gebeuren niet gespecificeerd. In gevallen waar er sprake is van een welvaartsaanpassing, bovenop de indexering, hebben we telkens een éénmalige aanpassing van 3% doorgevoerd. Voor de periode 2007-2012 voorziet het Planbureau een gemiddelde jaarlijkse groeivoet van 3.1% voor de nominale loonkosten.³ De hier gebruikte 3% benadert dus de verwachte aanpassing die noodzakelijk is om de uitkeringen gedurende één jaar gelijke tred te laten houden met de evolutie van de prijzen en de reële groei van de lonen.

³ zie Planbureau (2007),p. 63

Andere in de formateursnota opgenomen maatregelen kunnen dan weer niet gesimuleerd worden omdat de onderliggende data van het model niet het nodige detail bevatten om de precieze maatregel te implementeren. Zo kunnen we niet exact identificeren welke zelfstandigen terugvallen op het minimumpensioen.

Met het oog op de implementatie in het model, is het dus nodig om de voorheen opgesomde voorstellen, op een meer concrete manier in te vullen. Uiteindelijk werden volgende maatregelen gesimuleerd:

1. Het verhogen van de basisuitkeringen in de gezinsbijslag met 3%,
2. Het gelijkschakelen van de kinderbijslag van een kind met rang 1 tussen het systeem van zelfstandigen en werknemers,
3. Het gelijkschakelen van de leeftijdssupplementen tussen het systeem van zelfstandigen en werknemers,
4. Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers met 3%,
5. Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% (indien meer dan 11 jaar gepensioneerd) en 1% (indien meer dan 6 jaar en minder dan 11 jaar gepensioneerd),
6. Het verhogen van rustpensioenen van zelfstandigen met een minimumpensioen of minder met 16%,
7. Afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor individuen met minder dan 1% bijdrage,
8. Het verhogen van minimale uitkeringen bij invaliditeit met 3%.

Naast deze 8 maatregelen, die we telkens afzonderlijk simuleren, voeren we ook nog een simulatie uit van de gelijktijdige invoering van een aantal van de opgesomde maatregelen. Om deze gezamenlijke simulatie te kunnen uitvoeren, is het wel noodzakelijk om keuzes te maken tussen sommige scenario's. Het pakket dat we gezamenlijk gesimuleerd hebben omvat:

- het verhogen van de basisbijslagen in de kinderbijslag met 3%, behalve de basisbijslag voor kinderen van rang 1 in het stelsel der zelfstandigen. In dit laatste geval werd de basisbijslag met 34% verhoogd om ook rekening te houden met een eventuele gelijkschakeling van de basisbijslagen in het systeem van de werknemers en de zelfstandigen,
- het toevoegen van een leeftijdsupplement voor eerste en enige kinderen in het stelsel der zelfstandigen,
- het verhogen van de rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% (los van de datum van opruststelling) behalve voor de rustpensioenen van zelfstandigen die gelijk zijn aan of lager liggen dan het minimumpensioen. In dit laatste geval werden de rustpensioenen van zelfstandigen verhoogd met 16%,
- de afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor individuen met minder dan 1% bijdrage,
- een verhoging van de minima voor invaliden met 3%.

Om de precieze implementatie van de verschillende maatregelen in het model te begrijpen, zijn een aantal meer technische bemerkingen noodzakelijk. Deze bemerkingen worden uitvoerig toegelicht in Appendix 1 van deze nota. In de volgende box nemen we wel de belangrijkste bedenkingen op die van belang zijn om de gesimuleerde resultaten te duiden.

- We werken met een model dat zowel voor de onderliggende gegevens als voor de wetgeving de situatie van 2001 als referentiepunt heeft.
- We hebben geen rekening gehouden met tussentijdse veranderingen in de regelgeving.
- Aanpassingen van nominale bedragen in 2007 worden daarom geïmplementeerd als een procentuele aanpassing van een bedrag uit 2001.
- Om de kostprijs van een maatregel te bepalen passen we de procentuele verhoging van het budget, geschat op cijfers van 2001, toe op het geraamde budget van 2007.

3 RAMING VAN DE BUDGETTAIRE IMPACT PER MAATREGEL

Met MIMOSIS simuleren we iedere maatregel op basis van gegevens voor het bijdrage- en inkomstenjaar 2001. We houden geen rekening met tussentijdse veranderingen in de regelgeving, maar we implementeren maatregelen in de mate van het mogelijke wel op een relatieve manier. Dit wil zeggen dat we nominale bedragen uit 2001 verhogen met het percentage waarmee ze in de toekomst vermoedelijk zullen verhoogd worden. Dit levert ons een schatting op van de impact van de maatregel op het budget in 2001. Om een meer realistische inschatting te maken van de budgettaire impact van iedere maatregel passen we de procentuele verandering in het budget van 2001 toe op het analoge geraamde budget van 2007. Het zijn deze gegevens die we rapporteren in Tabel 1.

In kolom 1 van Tabel 1 nemen we voor ieder deelbudget de procentuele verandering, geschat met gegevens van 2001, op. In kolom 2 van Tabel 1 treft men het geraamde budget voor 2007 in miljoen euro aan. Deze laatste cijfers worden niet geproduceerd door MIMOSIS, maar zijn afkomstig uit externe bronnen.⁴ Tenslotte passen we de geschatte procentuele verandering toe op het geraamde budget voor 2007. De aldus bekomen geschatte verandering in het budget in miljoen euro rapporteren we in kolom 3 van Tabel 1.

⁴ De precieze referentie voor ieder cijfer wordt opgenomen in Appendix 1 (zie Tabel 14).

Tabel 1: Percentages per deelbudget gesimuleerd met gegevens 2001 toegepast op de verwachtingen voor 2007 (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Percentage gesimuleerd met gegevens 2001	Verwachtingen deelbudget 2007 (miljoen Euro)	Verwachte toename deelbudget (miljoen Euro) $(1+(1)/100)^*(2)-(2)$	
	(1)	(2)	(3)	
1	Het verhogen van de basisuitkeringen in de gezinsbijslag met 3%			
	Kinderbijslag werknemers	2.40	3724.22	89.38
	Kinderbijslag zelfstandigen	2.57	350.26	9.00
	Kinderbijslag ambtenaren	2.37	1167.86	27.68
	GewaARBorgde gezinsbijslag	2.38	30.81	0.73
2	Simulatie van gelijkschakeling kinderbijslag voor kind van rang 1 tussen systeem werknemers en zelfstandigen			
	Kinderbijslag zelfstandigen	5.30	350.26	18.56
3	Simulatie van gelijkschakeling van leeftijdsupplementen tussen systeem werknemers en zelfstandigen			
	Kinderbijslag zelfstandigen	10.89	350.26	38.14
4	Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers met 3%			
	Pensioenuitgaven werknemers	2.60	15713.72	408.56
	Pensioenuitgaven zelfstandigen	0.39	2318.90	9.04
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	1.88	2497.59	46.95
	Personenbelasting	0.31	35610.40	110.39
5	Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% (indien meer dan 11 jaar gepensioneerd) en 1% (indien meer dan 6 jaar en minder dan 11 jaar gepensioneerd)			
	Pensioenuitgaven werknemers	1.55	15713.72	243.56
	Pensioenuitgaven zelfstandigen	1.75	2318.90	40.58
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	1.14	2497.59	28.47
	Personenbelasting	0.2	35610.40	71.22

Tabel 1 (vervolg): Percentages per deelbudget gesimuleerd met gegevens 2001 toegepast op de verwachtingen voor 2007 (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Percentage gesimuleerd met gegevens 2001	Verwachtingen deelbudget 2007 (miljoen Euro)	Verwachte toename deelbudget (miljoen Euro) $(1+(1)/100)*(2)-(2)$	
	(1)	(2)	(3)	
6	Het verhogen van rustpensioenen van zelfstandigen met een minimumpensioen of minder met 16%			
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	0.26	2497.59	6.49
	Pensioenuitgaven werknemers	0.32	15713.72	50.28
	Pensioenuitgaven zelfstandigen	8.40	2318.90	194.79
	Personenbelasting	0.07	35610.40	24.93
7	Afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor individuen met minder dan 1% bijdrage			
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	-1.45	2497.59	-36.22
8	Simulatie van verhoging minima voor invaliden			
	ZIV werknemers	1.18	3773.27	44.52
	ZIV zelfstandigen	2.99	252.76	7.56
9	Simulatie van een aantal gezamenlijk doorgevoerde maatregelen			
	Kinderbijslag werknemers	2.38	3724.22	88.64
	Kinderbijslag zelfstandigen	18.75	350.26	65.67
	Kinderbijslag ambtenaren	2.37	1167.86	27.68
	Gewaarborgde gezinsbijslag	2.38	30.81	0.73
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	0.61	2497.59	15.24
	Pensioenuitgaven werknemers	2.94	15713.72	461.98
	Pensioenuitgaven zelfstandigen	9.97	2318.90	231.19
	ZIV werknemers	1.17	3773.27	44.15
	ZIV zelfstandigen	2.87	252.76	7.25
	Personenbelasting	0.43	35610.40	153.12

Bij de resultaten van de eerste 8 simulaties in Tabel 1 dient opgemerkt te worden dat de geschatte kosten per maatregel niet zomaar mogen opgeteld worden over alle maatregelen om de globale kostprijs te schatten. Als men het effect wil kennen van een gezamenlijke invoering van verschillende maatregelen, dan dienen deze maatregelen ook gezamenlijk geïmplementeerd te worden in het model. Eén mogelijk scenario van een gezamenlijke implementatie werd uitgevoerd in de 9de simulatie.

In Tabel 1 werden ook niet alle deelbudgetten die veranderden als gevolg van de gesimuleerde maatregel opgenomen. Doorgaans rapporteren we enkel de veranderingen die meer 1 miljoen euro kosten of opbrengen in 2007.

4 VERDELINGSEIGENSCHAPPEN PER GESIMULEERDE MAATREGEL

Naast een verschillende budgettaire impact, kunnen de gesimuleerde maatregelen ook een verschillende impact hebben op de inkomensverdeling. Om enig inzicht te bieden bij de verdelingseigenschappen van de maatregelen, berekenen we eerst het aandeel winnaars en verliezers als percentage van de totale bevolking en het armoederisicopercentage.

Om te kijken of iemand wint of verliest, kijken we naar de verandering in het nominaal equivalent beschikbaar inkomen per individu. Dit concept is gelijk voor alle leden van het sociologisch gezin en wordt berekend door eerst de som te nemen van de bruto belastbare inkomens van alle leden van het sociologisch gezin. Van deze som worden vervolgens de verschuldigde personenbelastingen afgetrokken. Bij dit bedrag worden uitkeringen voor sociale bijstand opgeteld. Het resultaat wordt gedeeld door de aangepaste OESO equivalentieschaal (1 voor de eerste volwassene, 0.5 voor de volgenden en 0.3 voor een kind). Het aldus bekomen inkomensconcept, wordt vervolgens toegewezen aan ieder gezinslid. Door dit inkomensconcept te gebruiken beschouwen we alle leden van een sociologisch gezin als winnaars of verliezers, ook al is er misschien maar één gezinslid waarvan het nominaal inkomen ook effectief verandert als gevolg van de gesimuleerde hervorming.

Voor de berekening van het armoederisicopercentage wordt eerst berekend hoeveel 60% van de mediaan van de verdeling van het equivalent beschikbaar inkomen bedraagt. Vervolgens tellen we het aantal individuen dat een equivalent beschikbaar inkomen heeft dat onder deze drempel valt (in ons geval 612.7 euro). Dit aantal wordt dan uitgedrukt als een percentage van de totale bevolking.

We rapporteren het aandeel van personen die winnen, verliezen of geen effect ondervinden van de hervorming, als percentage van de totale bevolking in respectievelijk kolom (2), (3), (4) van Tabel 2. De armoederisicopercentages voor en na de hervorming en de procentuele verandering in de maatstaf als gevolg van de hervorming rapporteren we respectievelijk in kolom (5), (6), (7) van Tabel 2.

Tabel 2: %Winnaars en verliezers en verandering in het armoederisicopercentage op basis van het nominaal equivalent beschikbaar inkomen per individu per gesimuleerde maatregel

(1)	Winnaars en verliezers			Armoederisicopercentage			
	%winnaars	%verliezers	%gelijken	Voor	Na	%verandering $100 * ((6) - (5)) / (5)$	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	
1	Het verhogen van de basisuitkeringen in de gezinsbijslag met 3%	51.3	0.0	48.7	13.98	13.88	-0.72
2	Simulatie van gelijkschakeling kinderbijslag voor kind van rang 1 tussen systeem werknemers en zelfstandigen	5.3	0.0	94.7	13.98	13.95	-0.21
3	Simulatie van gelijkschakeling van leeftijdsupplementen tussen systeem werknemers en zelfstandigen	3.7	0.0	96.3	13.98	13.93	-0.36
4	Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers met 3%	19.0	0.6	80.4	13.98	13.91	-0.50
5	Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% (indien meer dan 11 jaar gepensioneerd) en 1% (indien meer dan 6 jaar en minder dan 11 jaar gepensioneerd)	15.6	0.4	84.1	13.98	13.90	-0.57
6	Het verhogen van rustpensioenen van zelfstandigen met een minimumpensioen of minder met 16%	6.2	0.1	93.6	13.98	13.59	-2.79
7	Afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor individuen met minder dan 1% bijdrage	5.2	0.0	94.8	13.98	13.98	0.00
8	Simulatie van verhoging minima voor invaliden	3.1	0.0	96.8	13.98	13.85	-0.93
9	Simulatie van een aantal gezamenlijk doorgevoerde maatregelen	72.2	0.7	27.1	13.98	13.17	-5.79

De cijfers in Tabel 2 tonen dat:

- de verschillende maatregelen voornamelijk winnaars of niet geaffecteerden genereren (zie kolom (2) en (4) van Tabel 2 over alle lijnen),
- een beperkt aantal verliezers kan voorkomen bij de aanpassing van de pensioenbedragen (zie kolom (3) van Tabel 2 voor lijnen 4, 5 en 6). Deze verliezen kunnen een gevolg zijn van het verlies van een sociaal supplement in de kinderbijslag of de aanpassing van het inkomenstatuut in

- de ziekte en invaliditeit of de werkloosheid als gevolg van de verhoogde pensioenuitkering,
- het aandeel van de winnaars zeer ongelijk verdeeld is over de verschillende maatregelen (zie kolom (2) van Tabel 2 over alle lijnen),
 - het armoederisicopercentage daalt of constant blijft als gevolg van de verschillende maatregelen en dat de verschillende maatregelen een ongelijke impact hebben op het armoederisicopercentage (zie kolom (7) van Tabel 2 over alle lijnen),
 - de gezamenlijke simulatie een veel meer uitgesproken impact heeft op zowel het procentueel aantal winnaars als op de daling van het armoederisicopercentage dan de verschillende deelmaatregelen (vergelijk lijn 9 in Tabel 2 met lijnen 1 tot en met 8).

Naast de twee voorgaande maatstaven zijn er uiteraard ook nog een hele reeks andere maatstaven die een licht kunnen werpen op de mogelijke impact van een maatregel op de verdeling van inkomens en op armoede. Eén maatstaf die we hier verder nog bekijken, is de armoederisicokloof.

De armoederisicokloof wordt berekend als de inkomensmassa, nodig om alle individuen onder de armoederisicodrempel een inkomen gelijk aan de armoederisicodrempel te bezorgen, uitgedrukt als een percentage van de totale beschikbare inkomensmassa, i.e. de som van alle geobserveerde inkomens over alle individuen. Onder inkomen verstaan we hier opnieuw het nominaal equivalent beschikbaar inkomen per individu. We gebruiken dit concept om de armoederisicokloof per maatregel te berekenen voor zowel België in zijn geheel als afzonderlijk voor de drie gewesten.

Het zijn deze gegevens die we rapporteren in Tabel 3. In lijn 1 van Tabel 3 geven we de armoederisicokloof voor Brussel, Vlaanderen, Wallonië en België in respectievelijk kolom (2), (3), (4) en (5). Vervolgens geven we per gesimuleerde maatregel de vergelijkbare waarden na de hervorming en de procentuele verandering in deze maatstaf als gevolg van de hervorming.⁵

⁵ Voor de berekening van de hier gerapporteerde armoedekloven werden zowel voor de teller als de noemer telkens gegevens van de gesimuleerde situatie zelf gebruikt. Voor de baseline resultaten is de beschikbare inkomensmassa deze van de baseline situatie en voor de resultaten na een hervorming gaat het om de massa beschikbaar na de hervorming.

Tabel 3: Armoederisicokloof op basis van het nominaal equivalent beschikbaar inkomen per individu per gesimuleerde maatregel

Nr. simulatie			Brussel	Vlaan.	Wal.	België
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1		Baselinewaarde	2.80	0.99	1.53	1.31
2	1	Het verhogen van de basisuitkeringen in de gezinsbijslag met 3%				
3		Reformwaarde	2.75	0.97	1.50	1.29
4		% verandering t.o.v. baseline	-1.79	-2.02	-1.96	-1.53
5	2	Simulatie van gelijkschakeling kinderbijslag voor kind van rang 1 tussen systeem werknemers en zelfstandigen				
6		Reformwaarde	2.80	0.98	1.53	1.30
7		% verandering t.o.v. baseline	0.00	-1.01	0.00	-0.76
8	3	Simulatie van gelijkschakeling van leeftijdsupplementen tussen systeem werknemers en zelfstandigen				
9		Reformwaarde	2.79	0.98	1.52	1.30
10		% verandering t.o.v. baseline	-0.36	-1.01	-0.65	-0.76
11	4	Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers met 3%				
12		Reformwaarde	2.79	0.98	1.52	1.30
13		% verandering t.o.v. baseline	-0.36	-1.01	-0.65	-0.76
14	5	Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% (indien meer dan 11 jaar gepensioneerd) en 1% (indien meer dan 6 jaar en minder dan 11 jaar gepensioneerd)				
15		Reformwaarde	2.79	0.98	1.52	1.30
16		% verandering t.o.v. baseline	-0.36	-1.01	-0.65	-0.76
17	6	Het verhogen van rustpensioenen van zelfstandigen met een minimumpensioen of minder met 16%				
18		Reformwaarde	2.78	0.94	1.49	1.27
19		% verandering t.o.v. baseline	-0.71	-5.05	-2.61	-3.05
20	7	Afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor individuen met minder dan 1% bijdrage				
21		Reformwaarde	2.80	0.99	1.53	1.31
22		% verandering t.o.v. baseline	0.00	0.00	0.00	0.00
23	8	Simulatie van verhoging minima voor invaliden				
24		Reformwaarde	2.80	0.99	1.53	1.31
25		% verandering t.o.v. baseline	0.00	0.00	0.00	0.00
26	9	Simulatie van een aantal gezamenlijk doorgevoerde maatregelen				
27		Reformwaarde	2.70	0.90	1.43	1.21
28		% verandering t.o.v. baseline	-3.57	-9.09	-6.54	-7.63

De cijfers in Tabel 3 tonen dat:

- de verschillende maatregelen de armoederisicokloof steeds doen dalen of niet beïnvloeden (zie kolom (2) tot en met (5) van Tabel 3 voor lijnen 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 25 en 28),
- de verschillende maatregelen een ongelijke invloed hebben op de armoedekloof (zie kolom (2) tot en met (5) van Tabel 3 voor lijnen 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 25 en 28),
- de gezamenlijke simulatie een veel meer uitgesproken daling van de armoederisicokloof veroorzaakt dan de verschillende deelmaatregelen (vergelijk lijn 28 in Tabel 3 met lijnen 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22 en 25),
- de reductie in de armoedekloof ongelijk is voor de verschillende regio's. De procentuele reductie in de armoedekloof is steeds het grootst voor Vlaanderen (vergelijk kolom (2), (3) en (4) in Tabel 3 voor lijnen 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 25 en 28).

5 REFERENTIES

- [1] Algemene Toelichting bij de Begroting 2002 (2001), (webreferentie: http://www.dekamer.be/kvvcr/showpage.cfm?section=flwb&language=nl&cfm=flwbn.cfm?legi_slat=50&dossierID=1446&inst=K, document 50K1446001.pdf (31/07/2007)).
- [2] Conjunctuurnota (2007), Conjunctuurnota 02/07/2007, Brussel: Federale Overheidsdienst Financiën, Studie- en Documentatiedienst.
- [3] EU-SILC 2005 (2007), Overview and Results: statistics on income and living conditions, Brussel: FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, ADSEI, Eenheid SILC.
- [4] FOD Sociale Zekerheid (2007), *Vademecum van de financiële en statistische gegevens over de sociale bescherming in België: periode 2001-2007*, Brussel: Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid, Directie-generaal Sociaal Beleid, Domein Kerngegevens.
- [5] Formateursnota (2007), "De Kracht van Mensen - nota van de formateur - 22 juli 2007", (webreferentie: <http://www.cdenv.be/files/formatie2207.pdf> (31/07/2007)).
- [6] NAP (2006), *Strategisch rapport voor de sociale bescherming en insluiting 2006-2008: België*, Brussel: Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid.
- [7] NIS (2003), *Financiële Statistieken. Fiscale statistiek van de inkomens onderworpen aan de personenbelasting aanslagjaar 2002 - inkomens van 2001*, Brussel: Ministerie van Economische zaken en energie, Nationaal Instituut voor de Statistiek. (webreferentie: http://statbel.fgov.be/pub/d3/p321y2002_nl.pdf (19/11/2004))
- [8] Planbureau (2007), *Economische Vooruitzichten 2007-2012*, (webreferentie: http://www.plan.be/admin/uploaded/200705111357500.ef20072012_nl.pdf (31/07/2007)).
- [9] POD Maatschappelijke Integratie (2007), (webreferentie: <http://www.mis.be/themes/integration/leefloon/content/OB%202006-10-01.pdf> (31/07/2007)).
- [10] RKW (2006), *Het kinderbijslagstelsel van de zelfstandigen en dat van de werknemers - Vergelijkende studie van de wetgeving en de evolutie van de effectieven*, (webreferentie: <http://www.rkw.be/NL/Documentation/Publication/Documents/FOCUS3N.pdf> (31/07/2007)).
- [11] RKW (2007), (webreferentie <http://www.rkw.be/NL/0to25/howmuchBase.php> (31/07/2007)).
- [12] RSVZ (2007), (webreferentie http://www.rsvz-inasti.fgov.be/nl/tools/numbers/familyallowance_child.htm (31/07/2007)).

- [13] RVP (2006), (webreferentie: http://www.onprvp.fgov.be/onprvp2004/FR/T/T_i/T_i_07.asp#b (30/06/2006)).
- [14] RVP (2007a), (webreferentie: http://www.rvponp.fgov.be/onprvp2004/nl/i/ie/ie_08.asp (31/07/2007)).
- [15] RVP (2007b), (webreferentie: http://www.rvponp.fgov.be/onprvp2004/nl/i/ic/ic_05.asp (31/07/2007)).

6 APPENDIX 1: TECHNISCHE BEMERKINGEN BIJ DE IMPLEMENTATIE VAN DE GESIMULEERDE MAATREGELEN MET MIMOSIS

In deze appendix rapporteren we eerst maatregel per maatregel de op basis van de gegevens voor 2001 geschatte procentuele verandering en een aantal bedenkingen bij de manier waarop dit gegeven berekend werd met MIMOSIS. Vervolgens geven we meer detail over de herkomst van de begrotingscijfers voor 2007. We sluiten deze sectie af met een aantal algemene bedenkingen bij de hier uitgevoerde oefening.

Per maatregel rapporteren we telkens een tabel met 4 gegevens:

- In de kolom “referentiejaar” geven we de waarde van het deelbudget zoals opgenomen in een externe bron voor het jaar 2001,
- In de kolom “Baseline” geven we de waarde die voor dit deelbudget gereproduceerd wordt door het model (i.e. de situatie voor de hervorming),
- In de kolom “Post Reform” geven we het bedrag zoals door het model berekend voor de situatie na de hervorming,
- In de kolom “verschil Post reform en Baseline als percentage van Baseline”, geven we de verandering tussen het budget voor en na de hervorming, uitgedrukt als een percentage van het Baseline-budget.

6.1 HET VERHOGEN VAN DE BASISUITKERINGEN IN DE GEZINSBIJSLAG MET 3%

1. De formateursnota suggereert de fasegewijze aanpassing van de kinderbijslag aan de evolutie van de welvaart.⁶ Met het model kunnen we in principe aanpassingen aan alle nominale bedragen die in de kinderbijslag gehanteerd worden, simuleren (i.e. basisbedragen, leeftijdsbijslagen en sociale supplementen gedifferentieerd naar uitkeringsstelsel). We beperken ons hier tot de simulatie van een aanpassing van enkel de basisuitkeringen met 3% als een onderdeel van de mogelijk door te voeren aanpassingen aan de

⁶ Zie Formateursnota (2007), p. 24 sectie 3.2.1.

welvaart. We rapporteren de budgettaire effecten van deze simulatie in Tabel 4.

Tabel 4: Simulatie van het verhogen van de basisuitkeringen in de gezinsbijslag met 3% (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Vershil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100*((3)-(2))/(2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
Werknemers	3186.4	3212.6	3289.5	2.40
Zelfstandigen	354.9	347.4	356.4	2.57
Ambtenaren	1059.96	577.40	591.11	2.37
Gewaarborgde gezinsbijslag	33.16	286.42	293.24	2.38

2. Het voornaamste nadeel van de module voor berekening van de gezinsbijslagen is dat er een allocatieprobleem is tussen ambtenaren en de gewaarborgde gezinsbijslag. We overschatten het aantal gevallen met gewaarborgde bijslag aanzienlijk en onderschatten deze in het ambtenarenstelsel. Bij het simuleren van een uniforme aanpassing over alle stelsel zou dit geen grote invloed mogen hebben op de gesimuleerde impact, aangezien de regels in beide stelsels in grote mate vergelijkbaar zijn.

6.2 SIMULATIE VAN GELIJKSCHAKELING KINDERBIJSLAG VOOR KIND VAN RANG 1 TUSSEN SYSTEEM WERKNEMERS EN ZELFSTANDIGEN

3. De formateursnota suggereert dat mogelijk een gelijkschakeling van de kinderbijslag in het systeem van de werknemers en van de zelfstandigen zal doorgevoerd worden.⁷ Voor wat de toegepaste bedragen betreft, zijn er twee verschillen tussen het kinderbijslagsysteem van werknemers en dat van zelfstandigen:
- het basisbedrag van het kind met rang 1 ligt lager bij zelfstandigen.
 - geen leeftijdssupplement voor alleenstaande kinderen en laatste kind dat kinderbijslag genereert.
4. Naast deze verschillen zijn er ook nog een aantal andere verschillen tussen beide stelsels, zoals verschillen in het recht van opname.⁸ Dergelijke verschillen in de regelgeving kunnen we niet simuleren.

⁷ Zie Formateursnota (2007), p. 24 sectie 3.2.1.

⁸ Voor een overzicht van de verschillen tussen het kinderbijslagstelsel van de werknemers en de zelfstandigen zie RKW (2006).

5. We simuleren hier eerst de aanpassing van het basisbedrag voor een kind van rang 1, rekening houdend met de verhoging van de basisbijslag die op 1 april 2007 reeds werd doorgevoerd.⁹ Op dit moment bedraagt de basisbijslag in het stelsel der werknemers 78.59 euro.¹⁰ Deze in het stelsel der zelfstandigen bedraagt 60 euro voor een niet gepensioneerde rechthebbende.¹¹ We verhogen daarom de basisbijslag voor een kind van rang 1 met 31%. We rapporteren de budgettaire effecten van deze simulatie in Tabel 5.

Tabel 5: Simulatie van gelijkschakeling kinderbijslag voor kind van rang 1 tussen systeem werknemers en zelfstandigen (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Verskil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100*((3)-$ $(2))/(2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
Kinderbijslag zelfstandigen	354.9	347.4	365.9	5.30

6.3 SIMULATIE VAN GELIJKSCHAKELING VAN LEEFTIJD SUPPLEMENTEN TUSSEN SYSTEEM WERKNEMERS EN ZELFSTANDIGEN

6. We simuleren de gelijkschakeling van de leeftijdsupplementen tussen het stelsel van de zelfstandigen en de werknemers los van de verhoging van de basisbijslag voor het eerste kind. We rapporteren de budgettaire effecten van deze simulatie in Tabel 6.

Tabel 6: Simulatie van gelijkschakeling van leeftijdsupplementen tussen systeem werknemers en zelfstandigen (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Verskil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100*((3)-$ $(2))/(2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
Kinderbijslag zelfstandigen	354.9	347.4	385.3	10.89

⁹ zie KB van 23 maart 2007. Koninklijk besluit tot verhoging van de kinderbijslag van het eerste kind in de regeling van de gezinsbijslag ten voordele van de zelfstandigen.

¹⁰ Zie RKW (2007).

¹¹ Zie RSVZ (2007).

6.4 HET VERHOGEN VAN RUST- EN OVERLEVINGSPENSIOENEN VAN WERKNEMERS MET 3%

7. De formateursnota suggereert dat pensioenen van werknemers fasegewijs welvaartsvast zullen gemaakt worden door ze te koppelen aan de evolutie van de gemiddelde lonen.¹² We beperken ons hier tot de simulatie van een eenmalige aanpassing van de rust- en overlevingspensioenen van werknemers met 3% als een onderdeel van de mogelijk door te voeren aanpassingen. We rapporteren de belangrijkste budgettaire effecten van deze simulatie in Tabel 7.

Tabel 7: Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers met 3% (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Vershil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100*((3)-(2))/(2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
Pensioenuitgaven werknemers	12809.9	13221.0	13564.5	2.60
Pensioenuitgaven zelfstandigen	1875.6	1708.3	1714.8	0.39
Speciale bijdragen sociale zekerheid	1815.9	1418.3	1445.0	1.88
Sociale bijstand	1907.34	2754.74	2747.39	-0.27
Personenbelasting	32524.49	31395.65	31492.92	0.31

8. We vermelden in Tabel 7 ook de mogelijke impact van deze simulatie op de sociale bijstand. Dit cijfer dient echter met de nodige omzichtigheid behandeld te worden. We beschikken namelijk niet over aparte indicatoren die aangeven of iemand het leefloon of een integratietegemoetkoming voor handicap opneemt (beide vervat onder uitkeringen voor sociale bijstand). We implementeren opname van sociale bijstand daarom grofweg als een toestand die zich voordoet bij het ontbreken van andere informatie. Wanneer een individu volgens onze gegevens voldoet aan bepaalde voorwaarden, waaronder een middelentoets, dan wordt aan dit individu een uitkering toegekend die gelijk staat aan het leefloon. Het nadeel van deze procedure is dat ze op dit moment, door het ontbreken van de aangestipte gegevensbronnen, veel te genereus is naar leefloon/IGO trekkers toe. Het percentage in kolom (4) van Tabel 7 voor de sociale bijstand, zou wel een benadering moeten opleveren voor de verandering in het leefloon of het IGO

¹² Zie Formateursnota (2007), p. 25 sectie 3.2.2.

budget, aangezien diegene die het opnemen in principe allemaal vervat zitten in de subset van personen waaraan we de uitkering toekennen.

6.5 HET VERHOGEN VAN RUST- EN OVERLEVINGSPENSIOENEN VAN WERKNEMERS EN ZELFSTANDIGEN MET 3% (INDIEN MEER DAN 11 JAAR GEPENSIONEERD) EN 1% (INDIEN MEER DAN 6 JAAR EN MINDER DAN 11 JAAR GEPENSIONEERD)

9. De formateursnota suggereert een bijkomende aanpassing van de oudste en laagste pensioenen, maar is verder niet specifiek over de manier waarop dit zal gebeuren.¹³
10. De concrete simulatie die we hier doorvoeren verhoogt de rust- en overlevingspensioenen voor werknemers en zelfstandigen met 3% indien ze meer dan 11 jaar gepensioneerd zijn en met 1% voor deze die meer dan 6 jaar en minder dan 11 jaar gepensioneerd zijn. Voor deze simulatie maken we gebruik van de datum van opruststelling, gevarieerd naar stelsel en type pensioen.¹⁴
11. We rapporteren de budgettaire effecten van deze simulatie in Tabel 8.

Tabel 8: Simulatie van het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% (indien meer dan 11 jaar gepensioneerd) en 1% (indien meer dan 6 jaar en minder dan 11 jaar gepensioneerd) (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Verschil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100 * ((3) - (2)) / (2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
Pensioenuitgaven werknemers	12809.9	13221.0	13426.2	1.55
Pensioenuitgaven zelfstandigen	1875.6	1708.3	1738.2	1.75
Speciale bijdragen sociale zekerheid	1815.9	1418.3	1434.4	1.14
Personenbelasting	32524.49	31395.65	31450.00	0.2

¹³ Zie Formateursnota (2007), p. 25 sectie 3.2.2.

¹⁴ Aangezien we met cijfers van 2001 werken, impliceert dit dat we de rust en overlevingspensioenen die reeds uitgekeerd werden voor 1991 verhogen met 3% en deze die voor de eerste keer werden uitgekeerd vanaf 1991 tot en met eind 1995 met 1%.

6.6 HET VERHOGEN VAN RUSTPENSIOENEN VAN ZELFSTANDIGEN MET EEN MINIMUMPENSIOEN OF MINDER MET 16%

12. De formateursnota suggereert een verhoging van het minimumpensioen voor zelfstandigen tot 110% van de inkomensgarantie voor ouderen (IGO).¹⁵
13. Het optrekken van het minimumpensioen van zelfstandigen kunnen we, in de strikte zin van het woord, niet simuleren. In administratieve gegevens wordt immers niet geregistreerd wie bij de oorspronkelijke pensioenberekening terugviel op het minimumrecht. Het minimumrecht zou gedeeltelijk moeten kunnen afgeleid worden uit de loopbaangegevens van een individu, maar voor zelfstandigen beschikken we op dit moment niet over deze gegevens.
14. Wat wel gesimuleerd kan worden, is een aanpassing van de uitkeringen die onder het niveau van het minimumpensioen vallen. We simuleren dit voorstel van het optrekken van het minimumpensioen van zelfstandigen daarom niet exact zoals allicht bedoeld in de formateursnota maar op een relatieve manier, i.e. door alle pensioenen van zelfstandigen die gelijk zijn aan of kleiner dan het minimumpensioen te verhogen met een bepaald percentage.
15. Om het verhogingspercentage dat we zullen toepassen, af te leiden, dienden ook een aantal keuzes gemaakt te worden. Het minimumpensioen van zelfstandigen verschilt namelijk al naargelang het om een pensioen van een alleenstaande of een gezinshoofd gaat. Ook het IGO verschilt al naargelang het om een alleenstaande of een samenwonende gaat.
16. Of men ieder minimumpensioen wenst op te trekken tot 110% van het meest vergelijkbare IGO (i.e. conditioneel op het gezinstype) wordt in de formateursnota niet gespecificeerd. Daarom nemen we hier de situatie van een alleenstaande als referentiepunt en met name de bedragen die van toepassing zijn op 1 december 2006. Het IGO van een alleenstaande bedroeg toen 795,46 Euro en het minimumpensioen van een alleenstaande zelfstandige 754,29 Euro.¹⁶
17. Een verhoging van het minimumpensioen tot 110% van het IGO zou dus een verhoging van 16% van het pensioenbedrag impliceren als we beide cijfers combineren. We simuleren daarom een verhoging van alle rustpensioenen van zelfstandigen, gelijk aan of onder het minimumpensioen, met 16%. We rapporteren de budgettaire effecten in Tabel 9.

¹⁵ Zie Formateursnota (2007), p. 25 sectie 3.2.2.

¹⁶ Zie RVP (2007a) voor het IGO bedrag en RVP (2007b) voor het bedrag van het minimumpensioen van zelfstandigen.

Tabel 9: Simulatie van het verhogen van rustpensioenen van zelfstandigen met een minimumpensioen of minder met 16% (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Vershil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100*((3)-(2))/(2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
Speciale bijdragen sociale zekerheid	1815.9	1418.3	1422.0	0.26
Pensioenuitgaven werknemers	12809.9	13221.0	13263.6	0.32
Pensioenuitgaven zelfstandigen	1875.6	1708.3	1851.8	8.40
Sociale bijstand	1907.34	2754.74	2730.00	-0.86
Personenbelasting	32524.49	31395.65	31420.00	0.07

6.7 AFSCHAFFING VAN DE SOLIDARITEITSBIJDRAGE OP WETTELIJKE PENSIOENEN VOOR INDIVIDUEN MET MINDER DAN 1% BIJDRAGE

18. De formateursnota suggereert een geleidelijke afschaffing van de solidariteitsbijdrage op pensioenen maar zegt verder niets over de mogelijke stappen waarin deze bijdrage zal worden afgeschaft.¹⁷

19. We simuleren hier de afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor iedereen die minder dan 1% bijdrage betaalt (voor gepensioneerde met kinderen ten laste impliceert dit in 2001 een maandelijks pensioen van minder dan 1690,46 euro en voor gepensioneerden zonder kinderen ten laste impliceert dit in 2001 een maandelijks pensioen van minder dan 1408,77 euro).¹⁸ We rapporteren de budgettaire effecten van deze simulatie in Tabel 10.

Tabel 10: Simulatie van de afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor individuen met minder dan 1% bijdrage (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Vershil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100*((3)-(2))/(2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
Speciale bijdragen sociale zekerheid	1815.9	1418.3	1397.7	-1.45

¹⁷ Zie Formateursnota (2007), p. 25 sectie 3.2.2.

¹⁸ Zie RVP (2006).

6.8 SIMULATIE VAN VERHOOGING MINIMA VOOR INVALIDEN

20. De formateursnota suggereert een geleidelijke optrekking van de invaliditeitsuitkeringen, met een bijzondere aandacht voor langdurig zieken.¹⁹ Het concept langdurig ziek zijn wordt niet gespecificeerd in de formateursnota. Een mogelijke invulling van dit concept zou kunnen gebeuren door gebruik te maken van de datum van intrede in invaliditeit. We maken hier geen gebruik van dit gegeven en simuleren enkel een verhoging van de minima in de invaliditeitsregeling met 3%. We rapporteren de budgettaire effecten van deze simulatie in Tabel 11.

Tabel 11: Simulatie van verhoging minima voor invaliden (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Vershil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100*((3)-(2))/(2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
ZIV werknemers	2851.4	3017.8	3053.4	1.18
ZIV zelfstandigen	150.2	95.5	98.4	2.99

6.9 GEZAMENLIJKE UITVOERING VAN EEN AANTAL MAATREGELEN

21. De gezamenlijke impact van de voorgaande maatregelen is geen loutere optelsom van de effecten van de verschillende maatregelen, aangezien interacties tussen beleidsdomeinen mogelijk zijn. Om een inschatting te maken van de gezamenlijke impact van de meeste maatregelen hebben we een aantal van de voorheen besproken maatregelen samengevoegd en gesimuleerd.

22. Bij het samenvoegen was het noodzakelijk keuzes te maken aangezien bepaalde maatregelen, zoals het verhogen van alle werknemerspensioenen met 3% en het verhogen van oudere pensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% of 1% een zekere overlap vertonen.

23. Het pakket dat we gezamenlijk gesimuleerd hebben omvat:

- het verhogen van de basisbijslagen in de kinderbijslag met 3%, behalve de basisbijslag voor kinderen van rang 1 in het stelsel der zelfstandigen. In dit laatste geval werd de basisbijslag met 34% verhoogd om ook rekening te houden met een eventuele gelijkschakeling van de basisbijslagen in het systeem van de werknemers en de zelfstandigen,

¹⁹ Zie Formateursnota (2007), p. 25 sectie 3.2.3.

- het toevoegen van een leeftijdsupplement voor eerste en enige kinderen in het stelsel der zelfstandigen,
- het verhogen van de rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% (los van de datum van opruststelling) behalve voor de rustpensioenen van zelfstandigen die gelijk zijn aan of lager liggen dan het minimumpensioen. In dit laatste geval werden de rustpensioenen van zelfstandigen verhoogd met 16%,
- de afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor individuen met minder dan 1% bijdrage,
- een verhoging van de minima voor invaliden met 3%.

De resultaten van deze simulatie rapporteren we in Tabel 12.

Tabel 12: Simulatie van een aantal gezamenlijk doorgevoerde maatregelen (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Vershil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100*((3)-(2))/(2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
Kinderbijslag werknemers	3186.4	3212.6	3289.2	2.38
Kinderbijslag zelfstandigen	354.9	347.4	412.6	18.75
Kinderbijslag ambtenaren	1059.96	577.40	591.09	2.37
GewaARBorgde gezinsbijslag	33.16	286.42	293.24	2.38
Speciale bijdragen sociale zekerheid	1815.9	1418.3	1427.0	0.61
Pensioenuitgaven werknemers	12809.9	13221.0	13609.9	2.94
Pensioenuitgaven zelfstandigen	1875.6	1708.3	1878.6	9.97
ZIV werknemers	2851.4	3017.8	3053.1	1.17
ZIV zelfstandigen	150.2	95.5	98.3	2.87
Sociale bijstand	1907.34	2754.74	2716.07	-1.40
Personenbelasting	32524.49	31395.65	31530.52	0.43

6.10 HET VERHOGEN VAN HET LEEFLOON MET 33.35%

24. In de formateursnota wordt ook gesteld dat men "het" leefloon wenst op te trekken tot de Europese armoedenorm.²⁰ Omdat we geen exacte identificatie van leefloon-opname in onze gegevens hebben, hebben we deze mogelijke hervorming gesimuleerd als een aanpassing van de door ons toegekende uitkeringen sociale bijstand voor alle personen jonger dan 65 jaar.

²⁰ Zie Formateursnota (2007), p. 25 sectie 3.2.4.

25. De uitkeringen sociale bijstand worden in onze procedure aan veel meer mensen toegekend dan diegene die het leefloon ook in werkelijkheid opnemen. Hierdoor zijn de resultaten, zeker voor wat de verdelingsimpact betreft, te onzeker om ze beschouwen als een weergave van deze hervorming. Daarom hebben we de impactresultaten van deze simulatie niet overgenomen in de tabellen in de hoofdtekst. We geven de gesimuleerde budgettaire raming hier wel mee ter overweging.
26. Om een concrete invulling te geven aan deze mogelijke hervorming, dienen een aantal keuzes gemaakt te worden. Het leefloon wordt gevarieerd naar gezinstype (enkel onderscheid met of zonder gezinslast, maar niet in functie van aantal personen). Het niveau van de Europese armoedenorm varieert al naargelang het aantal leden in het gezin.²¹ Een alleenstaande is het meest voor de hand liggende gezinstype waarvoor het nominale niveau van het leefloon en dat van de armoedenorm vergeleken kunnen worden.
27. Het leefloon voor een alleenstaande bedroeg op 1 oktober 2006, 644.48 Euro.²² Het meest recente officiële cijfer van de Europese armoedenorm voor een alleenstaande is 821.90 Euro (uitgedrukt in prijzen van 2004 en op basis van EU_SILC 2005).²³ Aangepast naar een prijsniveau van oktober 2006, impliceert dit een bedrag van 859.38 Euro.²⁴
28. Volgens deze cijfers impliceert het optrekken van het leefloon van een alleenstaande tot het niveau van de Europese armoedenorm, dus een verhoging van het leefloon voor de hervorming met 33.35%.²⁵ We passen dit percentage toe op alle door ons toegekende uitkeringen sociale bijstand voor personen onder de 65 jaar. De resultaten van deze simulatie rapporteren we in Tabel 13.

²¹ Omtrent het concept Europese armoedenorm bestaat enige begripsverwarring. Soms spreekt men over de Europese armoedenorm als men 60% van het mediaan equivalent inkomen per individu gebruikt voor 1 specifiek land en soms verwijst men naar de Europese armoedenorm als het bedrag dat men bekomt door 60% van het mediaan equivalent inkomen per individu te nemen over de inkomensverdeling van alle EU landen (hetzij de EU-15 of EU-25). De Europese armoedenorm werd hier geïnterpreteerd als 60% van het mediaan equivalent inkomen, berekend met de meest recent beschikbare cijfers voor België.

²² POD Maatschappelijke Integratie (2007).

²³ EU-SILC 2005 (2007), p. 28, Riks of poverty threshold, 1 person household.

²⁴ Om nominale bedragen van december 2004 om te zetten naar een prijsniveau van oktober 2006, maken we gebruik van de consumenten prijsindex van Belgostat (de HICP index (2005=100) was 98,20 in december 2004 en 102,68 in oktober 2006, wat resulteert in een fractie van 1,0456).

²⁵ Aangezien het niveau van het leefloon nu niet gevarieerd wordt in functie van het aantal gezinsleden en de armoedenorm wel, zal allicht een nog grotere procentuele toename van het leefloon noodzakelijk zijn, indien men ieder individu een uitkering wil geven die gelijk is aan zijn niveau van de armoedenorm.

Tabel 13: Simulatie van 33.35% verhoging uitkeringen sociale bijstand voor personen jonger dan 65 jaar (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar (miljoen Euro)	Baseline (miljoen Euro)	Post reform (miljoen Euro)	Vershil Post reform en Baseline als percentage van Baseline $100*((3)-(2))/(2)$
	(1)	(2)	(3)	(4)
Sociale bijstand	1907.34	2754.74	4100.00	48.8

29. Voor een correcte interpretatie van het groeipercentage (zie kolom (4) in Tabel 13), dient opgemerkt te worden dat de ophoging van het leefloon, zoals hier gesimuleerd, ook tot gevolg heeft dat meer mensen een gedeeltelijke opname van een aanvullend leefloon zullen doen. Dit heeft tot gevolg dat de totale uitgaven met meer dan 33% stijgen.

30. Het voor 2007 geraamde leefloonbudget ten laste van de Staat bedraagt 392.51 miljoen euro.²⁶ Een procentuele verhoging van dit leefloonbudget met 48.8%, zou dus een kostprijs van 191.54 miljoen euro impliceren.

6.11 BUDGETTAIRE IMPACT MAATREGEL PER MAATREGEL IN CIJFERS VAN 2007

31. Om de herkomst van de cijfers voor 2001 en 2007, die werden overgenomen uit externe bronnen, te duiden, nemen we in deze sectie Tabel 14 op met volgende gegevens:

- in de kolom "referentiejaar" geven we de waarde van het deelbudget zoals opgenomen in een externe bron voor het jaar 2001,
- in de kolom "Gesimuleerd percentage" nemen we voor ieder deelbudget de procentuele verandering op, geschat met gegevens van 2001,
- in de kolom "Verwachtingen 2007" geven we het geraamde budget voor 2007 in miljoen euro,
- in de kolom "Verwachte toename deelbudget" geven we het bedrag waarmee het budget verwacht wordt toe te nemen in cijfers van 2007.

²⁶ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 62 (lijn Leefloon, kolom Initieel bedrag 2007). Merk op dat het hier enkel gaat om het bedrag dat ten laste is van de Staat en niet het bedrag dat ten laste is van de OCMW's.

Tabel 14: Gesimuleerde percentages per deelbudget toegepast op de verwachtingen voor 2007 (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar 2001 (miljoen Euro)	Gesimuleerd percentage	Verwachtingen 2007 (miljoen Euro)	Verwachte toename deelbudget (1+(2)/100) *(3)-(3) (miljoen Euro)	
	(1)	(2)	(3)	(4)	
1	Het verhogen van de basisuitkeringen in de gezinsbijslag met 3%				
	Kinderbijslag werknemers	3186.4 ²⁷	2.40	3724.22 ²⁸	89.38
	Kinderbijslag zelfstandigen	354.9 ²⁹	2.57	350.26 ³⁰	9.00
	Kinderbijslag ambtenaren	1059.96 ³¹	2.37	1167.86 ³²	27.68
	GewaARBorgde gezinsbijslag	33.16 ³³	2.38	30.81 ³⁴	0.73
2	Simulatie van gelijkschakeling kinderbijslag voor kind van rang 1 tussen systeem werknemers en zelfstandigen				
	Kinderbijslag zelfstandigen	354.9	5.30	350.26	18.56
3	Simulatie van gelijkschakeling van leeftijdsupplementen tussen systeem werknemers en zelfstandigen				
	Kinderbijslag zelfstandigen	354.9	10.89	350.26	38.14

²⁷ Algemene Toelichting bij de Begroting 2002 (2001), p. 179, lijn RKW, kolom vermoedelijke realisaties 2001.

²⁸ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 31 (lijn RKW, Initieel bedrag 2007).

²⁹ Algemene Toelichting bij de Begroting 2002 (2001), p. 202, lijn Gezinsbijslag, kolom vermoedelijke realisaties 2001.

³⁰ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 50 (lijn RSVZ-gezinsbijslag, Initieel bedrag 2007).

³¹ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 365, tabel 7.

³² FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 365, tabel 7.

³³ De meest recente raming van de uitgaven voor dit item waarover we beschikken is deze van 2005 (FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 177, tabel 5.8, 30182000 Euro). Het hier gerapporteerde cijfer voor 2007 is het nominale cijfer van 2005 vermenigvuldigd met een fractie die de stijging in het prijsniveau weerspiegelt. We berekenen deze fractie met behulp van de consumenten prijsindex van Belgostat (de HICP index (2005=100) was 100,93 in december 2005 en 103,03 in december 2006, wat resulteert in een fractie van 1,0209).

³⁴ De meest recente raming van de uitgaven voor dit item waarover we beschikken is deze van 2005 (FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 177, tabel 5.8, 30182000 Euro). Het hier gerapporteerde cijfer voor 2007 is het nominale cijfer van 2005 vermenigvuldigd met een fractie die de stijging in het prijsniveau weerspiegelt. We berekenen deze fractie met behulp van de consumenten prijsindex van Belgostat (de HICP index (2005=100) was 100,93 in december 2005 en 103,03 in december 2006, wat resulteert in een fractie van 1,0209).

Tabel 14 (vervolg): Gesimuleerde percentages per deelbudget toegepast op de verwachtingen voor 2007 (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar 2001 (miljoen Euro)	Gesimuleerd percentage	Verwachtingen 2007 (miljoen Euro)	Verwachte toename deelbudget (1+(2)/100) *(3)-(3) (miljoen Euro)	
	(1)	(2)	(3)	(4)	
4	Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers met 3%				
	Pensioenuitgaven werknemers	12809.9 ³⁵	2.60	15713.72 ³⁶	408.56
	Pensioenuitgaven zelfstandigen	1875.6 ³⁷	0.39	2318.90 ³⁸	9.04
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	1815.9 ³⁹	1.88	2497.59 ⁴⁰	46.95
	Personenbelasting	32524.49 ⁴¹	0.31	35610.40 ⁴²	110.39
5	Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% (indien meer dan 11 jaar gepensioneerd) en 1% (indien meer dan 6 jaar en minder dan 11 jaar gepensioneerd)				
	Pensioenuitgaven werknemers	12809.9	1.55	15713.72	243.56
	Pensioenuitgaven zelfstandigen	1875.6	1.75	2318.90	40.58
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	1815.9	1.14	2497.59	28.47
	Personenbelasting	32524.49	0.2	35610.40	71.22

³⁵ Algemene Toelichting bij de Begroting 2002 (2001), p. 179, lijn RVP, kolom vermoedelijke realisaties 2001.

³⁶ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 31 (lijn RVP, Initieel bedrag 2007).

³⁷ Algemene Toelichting bij de Begroting 2002 (2001), p. 202, lijn Pensioenen, kolom vermoedelijke realisaties 2001.

³⁸ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 50 (lijn RSVZ-pensioenen, Initieel bedrag 2007).

³⁹ Algemene Toelichting bij de Begroting 2002 (2001), p. 169, lijn Specifieke bijdragen, kolom Totaal.

⁴⁰ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 21 (lijn Specifieke bijdragen, 2007).

⁴¹ NIS (2003), p. 6, Tabel België, lijn Totaal.

⁴² Conjunctuurnota (2007), Tabel III.A.2.2, Bedrijfsvoorheffing (Initiële ontvangsten 2007).

Tabel 14 (vervolg): Gesimuleerde percentages per deelbudget toegepast op de verwachtingen voor 2007 (effect van de hervorming op deelbudgetten)

	Referentiejaar 2001 (miljoen Euro)	Gesimuleerd percentage	Verwachtingen 2007 (miljoen Euro)	Verwachte toename deelbudget (1+(2)/100) *(3)-(3) (miljoen Euro)	
	(1)	(2)	(3)	(4)	
6	Het verhogen van rustpensioenen van zelfstandigen met een minimumpensioen of minder met 16%				
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	1815.9	0.26	2497.59	6.49
	Pensioenuitgaven werknemers	12809.9	0.32	15713.72	50.28
	Pensioenuitgaven zelfstandigen	1875.6	8.40	2318.90	194.79
	Personenbelasting	32524.49	0.07	35610.40	24.93
7	Afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor individuen met minder dan 1% bijdrage				
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	1815.9	-1.45	2497.59	-36.22
8	Simulatie van verhoging minima voor invaliden				
	ZIV werknemers	2851.4 ⁴³	1.18	3773.27 ⁴⁴	44.52
	ZIV zelfstandigen	150.2 ⁴⁵	2.99	252.76 ⁴⁶	7.56
9	Simulatie van een aantal gezamenlijk doorgevoerde maatregelen				
	Kinderbijslag werknemers	3186.4	2.38	3724.22	88.64
	Kinderbijslag zelfstandigen	354.9	18.75	350.26	65.67
	Kinderbijslag ambtenaren	1059.96	2.37	1167.86	27.68
	Gewaarborgde gezinsbijslag	33.16	2.38	30.81	0.73
	Speciale bijdragen sociale zekerheid	1815.9	0.61	2497.59	15.24
	Pensioenuitgaven werknemers	12809.9	2.94	15713.72	461.98
	Pensioenuitgaven zelfstandigen	1875.6	9.97	2318.90	231.19
	ZIV werknemers	2851.4	1.17	3773.27	44.15
	ZIV zelfstandigen	150.2	2.87	252.76	7.25
	Personenbelasting	32524.49	0.43	35610.40	153.12

6.12 OPMERKINGEN BIJ DE OEFENING IN ZIJN GEHEEL

32. We werken met een model dat zowel voor de gegevens als voor de wetgeving de situatie van 2001 als referentiepunt heeft. We hebben geen rekening

⁴³ Algemene Toelichting bij de Begroting 2002 (2001), p. 179, lijn RIZIV uitkeringen, kolom vermoedelijke realisaties 2001.

⁴⁴ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 31 (lijn RIZIV-uitkeringen, Initieel bedrag 2007).

⁴⁵ Algemene Toelichting bij de Begroting 2002 (2001), p. 202, lijn RIZIV uitkeringen, kolom vermoedelijke realisaties 2001.

⁴⁶ FOD Sociale Zekerheid (2007), p. 50 (lijn RIZIV-uitkeringen, Initieel bedrag 2007).

gehouden met veranderingen die in tussentijd aan de wetgeving zijn gebracht.

33. Rekening houdend met het voorgaande punt, simuleren we aanpassingen in nominale bedragen op een relatieve manier. Dit wil zeggen dat we op basis van de nominale niveaus voor en na de mogelijke hervorming in 2007, een procentuele verandering in de uitkering afleiden en dat we dit percentage toepassen op de uitkeringen van 2001. Uitkeringen in 2001 worden opgetrokken van een nominaal niveau x naar y waarbij $x_{2001} = (1 + z\%/100) * y_{2001}$ en $z\%$ werd afgeleid uit de nominale niveaus x_{2007} en y_{2007} .
34. De berekeningen zijn telkens gebaseerd op een steekproef van ongeveer 300.000 individuen. De resultaten werden opgehoogd tot het niveau van de totale populatie door gebruik te maken van extrapolatiecoëfficiënten.
35. In geval van welvaartsaanpassingen hebben we een uniform percentage toegepast. Er werd ook geen rekening gehouden met mogelijke elkaar opvolgende aanpassingen doorheen de tijd. Indien nodig kan het percentage gevarieerd worden voor een aantal verschillende uitkeringen en kan rekening gehouden worden met gecumuleerde verhogingen door een samengestelde procentuele verhoging toe te passen.
36. De nominale waarde van de hier gebruikte armoedemaatstaf (i.e. 612.7 euro voor een alleenstaande in prijzen van 2001), wijkt aanzienlijk af van de Europese armoedenorm die doorgaans gebruikt wordt. In prijzen van 2003 wordt bijvoorbeeld een waarde van 777.0 euro voor een alleenstaande gerapporteerd.⁴⁷ Deze laatste waarde is gebaseerd op gegevens uit de EU_SILC enquête. In de EU_SILC worden meer inkomensbronnen in rekening gebracht dan deze waarmee wij rekening kunnen houden. Mogelijke bronnen die bij ons niet opgenomen zijn, zijn sociale bijstandsuitkeringen zoals integratietegemoetkomingen voor gehandicapten, maatschappelijke hulp en invaliditeitsuitkeringen voor onregelmatige werknemers en daarnaast ook studiebeurzen, transfers tussen gezinnen, inkomsten van woningen verhuurd aan derden, roerende inkomsten, inkomsten uit tweede en derde pijler pensioenen. We beschikken evenmin over huurinkomsten van de eigen woning, maar deze worden op dit moment ook niet in rekening gebracht bij de bepaling van de Europese armoedenorm. Of eventuele verschillen in de opgenomen inkomenscomponenten alleen een verklaring vormen voor de verschillen in de nominale waarde van de gebruikte armoedemaatstaf kan zonder bijkomend onderzoek niet gezegd worden.
37. Wat de armoederisicopercentages betreft, i.e. het aandeel van de bevolking onder de armoededrempel, is het wel zo dat de cijfers op basis van beide bronnen veel minder van elkaar afwijken dan de nominale armoededrempels. Op basis van de door ons gebruikte administratieve gegevens bekomen we

⁴⁷ EU-SILC 2005 (2007), p. 26, Riks of poverty threshold, 1 person household.

voor 2001 een armoederisicopercentage van 14%, daar waar op basis van de EU_SILC voor België een percentage van 15% gerapporteerd wordt voor 2003.⁴⁸ Het is a priori en zonder bijkomend onderzoek dan ook niet duidelijk of het gebruik van een andere gegevensbron, zoals de EU_SILC, ook tot een andere beoordeling van de impact van de gesimuleerde maatregelen op dit armoederisicopercentage zal leiden.

38. Eerder onderzoek van de baseline-resultaten van MIMOSIS leerde dat de verdelingsanalyse op basis van het equivalent beschikbaar inkomen per individu, inclusief de gesimuleerde sociale bijstand, armoede- en ongelijkheidsmaatstaven oplevert die een onderschatting vormen van wat op basis van de EU_SILC gerapporteerd wordt voor België.⁴⁹ Een gelijkaardige analyse van de baseline, op basis van het equivalent beschikbaar inkomen per individu, exclusief de gesimuleerde sociale bijstand, levert doorgaans dan weer armoede- en ongelijkheidsmaatstaven op die een overschatting vormen van de maatstaven die op basis van de EU_SILC gerapporteerd worden voor België.
39. Om na te gaan of de opname van de gesimuleerde sociale bijstandsuitkering in het evaluatieconcept, ook een invloed heeft op de beoordeling van de verdelingsimpact van de gesimuleerde maatregelen herhalen we de verdelingsanalyse, die gerapporteerd werd in sectie 4 van deze tekst, met het equivalent beschikbaar inkomen zonder gesimuleerde sociale bijstandsuitkeringen als evaluatieconcept. We rapporteren de resultaten van deze sensitiviteitsanalyse in appendix 2.

7 APPENDIX 2: SENSITIVITEITSANALYSE VAN DE VERDELINGSEIGENSCHAPPEN PER GESIMULEERDE MAATREGEL

De verdelingsanalyse in sectie 4 werd uitgevoerd met behulp van het nominaal equivalent beschikbaar inkomen per individu. Dit inkomensconcept omvat ook de gesimuleerde sociale bijstandsuitkeringen. Zoals reeds voorheen aangestipt worden deze uitkeringen voor sociale bijstand nu op een relatief genereuze manier toegekend in MIMOSIS.

Daarom gaan we na of de beoordeling van de verdelingsimpact van de gesimuleerde maatregelen vergelijkbaar is met beide inkomensconcepten. In deze sectie rapporteren we verdelingsresultaten, vergelijkbaar aan deze gerapporteerd in sectie 4, maar dan op basis van het equivalent beschikbaar inkomen zonder gesimuleerde sociale bijstandsuitkeringen. De concepten,

⁴⁸ Zie NAP (2006), Bijlagen, Tabel I.4-1 Armoederisicopercentage.

⁴⁹ Gerapporteerd in EUSILC_MIMOSIS.xls. Deze file is niet publiek beschikbaar maar kan verkregen worden op verzoek.

vergelijkbaar aan deze gerapporteerd in Tabel 2 en Tabel 3 worden hier opgenomen in respectievelijk Tabel 15 en Tabel 16.

Tabel 15: %Winnaars en verliezers en verandering in het armoederisicopercentage op basis van het nominaal equivalent beschikbaar inkomen (zonder gesimuleerde sociale bijstand) per individu per gesimuleerde maatregel

	Winnaars en verliezers			Armoederisicopercentage		
	%winnaars	%verliezers	%gelijken	Voor	Na	%verandering $100 * ((6) - (5)) / (5)$
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1 Het verhogen van de basisuitkeringen in de gezinsbijslag met 3%	51.3	0.0	48.7	15.01	14.92	-0.60
2 Simulatie van gelijkschakeling kinderbijslag voor kind van rang 1 tussen systeem werknemers en zelfstandigen	5.3	0.0	94.7	15.01	14.99	-0.13
3 Simulatie van gelijkschakeling van leeftijdsupplementen tussen systeem werknemers en zelfstandigen	3.7	0.0	96.3	15.01	14.95	-0.40
4 Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers met 3%	20.3	0.6	79.2	15.01	14.92	-0.60
5 Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% (indien meer dan 11 jaar gepensioneerd) en 1% (indien meer dan 6 jaar en minder dan 11 jaar gepensioneerd)	16.7	0.3	83.0	15.01	14.92	-0.60
6 Het verhogen van rustpensioenen van zelfstandigen met een minimumpensioen of minder met 16%	6.9	0.1	93.0	15.01	14.61	-2.66
7 Afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor individuen met minder dan 1% bijdrage	5.2	0.0	94.8	15.01	15.01	0.00
8 Simulatie van verhoging minima voor invaliden	3.6	0.0	96.4	15.01	14.87	-0.93
9 Simulatie van een aantal gezamenlijk doorgevoerde maatregelen	73.8	0.6	25.6	15.01	14.19	-5.46

Tabel 16: Armoederisicokloof op basis van het nominaal equivalent beschikbaar inkomen (zonder gesimuleerde sociale bijstand) per individu per gesimuleerde maatregel

Nr. simulatie			Brussel	Vlaan.	Wal.	België
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1		Baselinewaarde	9.85	2.64	4.38	3.76
2	1	Het verhogen van de basisuitkeringen in de gezinsbijslag met 3%				
3		Reformwaarde	9.78	2.62	4.35	3.73
4		% verandering t.o.v. baseline	-0.71	-0.76	-0.68	-0.80
5	2	Simulatie van gelijkschakeling kinderbijslag voor kind van rang 1 tussen systeem werknemers en zelfstandigen				
6		Reformwaarde	9.84	2.63	4.38	3.75
7		% verandering t.o.v. baseline	-0.10	-0.38	0.00	-0.27
8	3	Simulatie van gelijkschakeling van leeftijdsupplementen tussen systeem werknemers en zelfstandigen				
9		Reformwaarde	9.83	2.63	4.37	3.74
10		% verandering t.o.v. baseline	-0.20	-0.38	-0.23	-0.53
11	4	Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers met 3%				
12		Reformwaarde	9.81	2.62	4.36	3.74
13		% verandering t.o.v. baseline	-0.41	-0.76	-0.46	-0.53
14	5	Het verhogen van rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen met 3% (indien meer dan 11 jaar gepensioneerd) en 1% (indien meer dan 6 jaar en minder dan 11 jaar gepensioneerd)				
15		Reformwaarde	9.82	2.62	4.36	3.73
16		% verandering t.o.v. baseline	-0.30	-0.76	-0.46	-0.80
17	6	Het verhogen van rustpensioenen van zelfstandigen met een minimumpensioen of minder met 16%				
18		Reformwaarde	9.80	2.56	4.32	3.68
19		% verandering t.o.v. baseline	-0.51	-3.03	-1.37	-2.13
20	7	Afschaffing van de solidariteitsbijdrage op wettelijke pensioenen voor individuen met minder dan 1% bijdrage				
21		Reformwaarde	9.85	2.64	4.38	3.76
22		% verandering t.o.v. baseline	0.00	0.00	0.00	0.00
23	8	Simulatie van verhoging minima voor invaliden				
24		Reformwaarde	9.84	2.64	4.37	3.75
25		% verandering t.o.v. baseline	-0.10	0.00	-0.23	-0.27
26	9	Simulatie van een aantal gezamenlijk doorgevoerde maatregelen				
27		Reformwaarde	9.65	2.50	4.22	3.60
28		% verandering t.o.v. baseline	-2.03	-5.30	-3.65	-4.26

Vergelijking van de cijfers in Tabel 15 met deze in Tabel 2 leert dat:

- het procentueel aandeel van winnaars en verliezers, als gevolg van de verschillende maatregelen, zeer vergelijkbaar is met beide evaluatieconcepten (vergelijk kolommen (2), (3) en (4) in Tabel 15 met dezelfde kolommen in Tabel 2),
- de beoordeling van de impact van de verschillende maatregelen op het armoederisicopercentage zeer vergelijkbaar is met beide evaluatieconcepten (vergelijk kolom (7) in Tabel 15 met dezelfde kolom in Tabel 2).

Vergelijking van de cijfers in Tabel 16 met deze in Tabel 3 leert dat:

- het teken van de verandering in de armoederisicokloof steeds hetzelfde is met beide evaluatieconcepten (vergelijk lijnen 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 25 en 28 in Tabel 3 en Tabel 16),
- de omvang van de impact op de armoederisicokloof wel verschilt met beide evaluatieconcepten, maar niet in die mate dat het de beoordeling van de maatregelen zeer zou beïnvloeden. De grootste dalingen van de armoederisicokloof komen in beide gevallen voor bij a) de verhoging van de zelfstandigenpensioenen gelijk aan of onder de minimumdrempel (simulatie 6) en b) de gezamenlijke doorvoering van een aantal maatregelen (simulatie 9). Alle andere maatregelen blijken, afzonderlijk gesimuleerd, in beide gevallen een relatief beperkte impact op de armoederisicokloof te hebben (vergelijk lijnen 4, 7, 10, 13, 16, 22 en 25 in Tabel 3 en Tabel 16),
- de grootste daling in de armoederisicokloof naar regio doet zich ook met het aangepaste evaluatieconcept voor in Vlaanderen, behalve in simulatie 8, (vergelijk kolom (2), (3) en (4) voor lijnen 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22 en 25 in Tabel 3 en Tabel 16).